

בארה של תורה

פשט עיון ודרש בפרשת השבוע ופניני השקפה ומוסר / נכתב ונערך ב"ה ע"י הרב ראובן גולן

יו"ל ע"י מוסדות דרכי תורה רחובות, בתי מדרש להוראה ולרבנות וכוללים לאברכים מצויינים, רח' הי"ש 12

כתובת המערכת:

רחובות- ההגנה 56/5

טל' - 050-4122172

דוא"ל להערות וקבלת

העלון מדי שבוע:

rg5740@gmail.com

©

גליון 303 אדר א' תשע"ט

העלון מוקדש לע"נ מרת פרי בת תאג'ה ע"ה ע"י בנה הר"ה ג אמנון לימואי שליט"א ר"ב "דרכי תורה"

ממוצ"ש פרשת תצוה ואילך ה"אבות ובנים" המרכזי
ב"דרכי תורה" בין השעות 19:30-20:30

פרשת תצוה

"אם תתלבש כנהג משאית, תהיה נהג משאית"

"ועשו בגדי קדש לאהרן אחיך ולבניו לכהנו לי" (כח, ד)

מקובל לומר שהבגד עושה את האדם. אנשים קובעים את יחסם לאדם על פי לבושו, וכבר אמר ר' יוחנן (שבת קיג, א) "מאניה מכבודתי", כלומר שהבגדים מכבדים את בעליהם.

ובעולמה של תורה ענין הביגוד תופס מקום נרחב. לקהל בני התורה יש קוד לבוש מסויים, כשפרטי הלבוש על כל הניואנסים הדקים שבהם מסמלים ומשקפים את מהות האדם ואת השתייכותו לחוג ולציבור מסויים.

ולכאורה כל ענין הלבוש יכול להיראות לנו כדבר חיצוני ושטחי. כי מה זה חשוב איך אני לבוש? הרי העיקר היא הפנימיות. ובכלל, הרי "אל תסתכל בקנקן אלא במה שיש בו". ויש שיוסיפו שהכובע לא קובע, והמעיל לא מועיל.

ברם, מי שטוען כך לא השיג את סוד כוחו של הלבוש והשפעתו המכרעת על האדם. כי באמת הבגד אינו משפיע רק על הרושם החיצוני כלפי אחרים, אלא גם על האדם עצמו, ומזכיר לו תמיד מיהו, ומה מדרגתו, ולהיכן הוא משתייך. וזאת למדנו מדברי ספר החינוך (מצוה עט) בפרשתנו בביאור מצות בגדי הכהנים, "שנצטוו הכהנים ללבוש בגדים מיוחדים לגדולה וכבוד ואו יעבדו במקדש. משרשי המצוה, היסוד הקבוע לנו כי האדם נפעל לפי פעולותיו ומחשבותיו וכוונותיו, והשליח המכפר צריך להתפייס כל מחשבתו וכוונתו אל העבודה, ועל כן ראוי להתלבש בגדים מיוחדים אליה, שכשיסתכל בכל מקום שבגופו מיד יהיה נזכר ומתעורר בלבו לפני מי הוא עובד".

הוא אומר שלא רק "אחרי הפעולות נמשכים הלבבות" אלא גם אחרי המלבושים והבגדים. והם לאות ולזכרון עבור האדם על רום מעמדו ומעלתו כיהודי וכבן תורה. כך שהבגדים משמשים כמעטפת רוחנית השומרת על האדם לבל יחטא במה שאינו ראוי לשכמותו, וכדברי החינוך שכשיסתכל בבגדיו "מניד יהיה נזכר ומתעורר בלבו לפני מי הוא עובד".

כשאתם לובש בגדי נכבדות כראוי לבן תורה, הדבר מחייב אותו שלא לנהוג בקלות ראש, וכל הנהגתו אומרת כבוד, ולא במהרה הוא חוטא. לעומת זאת, כשהיצר הרע מבקש להחטיא את האדם, אחד מכלי הנשק שלו הוא לגרום לאדם להשיל מעצמו את בגדי הנכבדות, ואז הוא חש בנוח יותר לחטוא.

ואכן, הנסיון מלמד שברגע שכן תורה מתחיל "לשחק" עם בגדיו ולשנות את מלבושיו, זה בדרך כלל בא ביחד עם תהליך של ירידה והתרופפות רוחנית. ולו לא תועיל הטענה ש"הכובע לא קובע, והמעיל לא מועיל", כי מי שכבר זכה להיות בן תורה ונתעטר במלבושים אלו בישיבה ובמימי אברכותו, בודאי שהסרתם "קובעת" ומלמדת הרבה, הרבה מאד, על הלך רוחו ועל להיכן הוא משייך את עצמו.

וכפי שמסופר על הרב הצדיק רבי שמחה בונם מפשיסחא זצ"ל שפעם אחת ראה תלמיד חכם גדול כשהוא לבוש בגדים שאינם מתאימים לתלמיד חכם, ואמר לתלמידיו "סופו של אדם זה שיצא לתרבות רעה!". וכדבריו כן היה, ולא עברו ימים אחדים עד שהלה נטש את הכל ופרק עול.

"יש לי בישיבה 150 ראשי ישיבות, אך רבנים שיוכלו לפסוק בכל מקצועות התורה אין"

"ואתה תדבר אל כל חכמי לב אשר מילאתיו רוח חכמה וגו'" (כח, ג)

פירש החתם סופר על פי דברי בעל חובות הלבבות (בהקדמה), שיש אנשים שהקב"ה נטע בליבם חכמה מיוחדת אך אין הם מודעים לכך, ואם יבוא אדם חכם שיבחין בכוחותיהם ויעורר אותם על כך וישמעו בעצתו, יוכלו אנשים אלו לפעול ולהצמיח דברים נפלאים בחכמתם. אך אם לא יזדמן להם חכם כזה, יאבדו את חכמתם. והרי זה כגרגיר הזרע שאם יעזור ויחרוש ויטרח בגידולו יצמח, ואם לאו ירקב.

ואף כאן אמר ה' למשה שיש אנשים בעם ישראל שנטע בהם חכמה מיוחדת לעשיית בגדי הכהונה והם אינם מודעים לכך, וצריכים מי שיעורר אותם ויודיעם זאת כדי להוציא מהכח אל הפועל. וזהו שאמר לו "ואתה תדבר אל כל חכמי לב", ומה תדבר אליהם, "אשר מילאתיו רוח חכמה", שתודיע להם שהם מלאים רוח חכמה, ועל ידי כן יוציאו כוחותיהם לפועל "ועשו את בגדי אהרן".

ב. אחד מגדולי המוסר והיראה שהעמיד תלמידים הרבה בכוחו הגדול להבחין בתכונותיו של כל אחד מהם הוא הגאון רבי ירוחם ליבוביץ זצ"ל המשגיח דישיבת מיר.

וכמו שמספר הרב שלמה לורנץ ז"ל בספרו "במחיצתם של גדולי התורה" (ח"ב עמ' 10), שבפעם הראשונה ששוחח עם ר' ירוחם, נתן לו הרב עצות והנחיות לדרך הלימוד המתאימה לו. והיה הדבר לפלא בעיניו, כי היה רגיל ללמוד בדרך שונה, וכיצד יתכן שבשיחה קצרה בת חצי שעה הספיק הרב לתהות על קנקנו ולדעת את הדרך הראויה לו. כשהביע תמיהתו זו באזני חבריו לישיבה, השיב לו הלה "כשתהיה כאן זמן מה תראה כיצד רבינו מבין כל אחד ויורד לתכונות הנפש של כל בחור בזמן קצר ביותר!".

ועוד כתב שם, "הבחורים סיפרו לי, שבמלחמת העולם הראשונה נעדר המשגיח מהישיבה מספר שנים, וכשחזר לישיבה מצא בה כשלוש מאות תלמידים שאת רובם לא הכיר מאחר שהצטרפו בזמן העדרו. ושלושה חודשים הספיקו לו כדי לתהות על קנקנם של כל בני הישיבה. לאחר פרק זמן זה אמר למקורביו שכבר הספיק לעמוד על התכונות של כל בני הישיבה, ואצל אחדים מהם הספיק לעמוד גם על מידותיהם השליליות. ולכן, טענו הם באזני, אל תתפלא שרבינו הספיק להכיר אותך בשיחה של חצי שעה ויכול ליעץ לך מה עליך לעשות".

"ואכן לאחר זמן קצר נוכחתי לדעת שהמשגיח מכיר כל אחד מארבע מאות התלמידים בישיבה, וראיתי כמה כוחות השקיע בכל בחור ובחור כדי להשלים את מה שחסר בו וכדי לבנות את אישיותו כל אחד כפי תכונתו".

"הרב היה מגלה לכל אחד מתלמידיו את הנקודות החיוביות והמינוחות שבו. פעם אחת ניגש אל ידידי רבי שמחה קפלן ואמר לו, יש לי בישיבה מאה וחמישים ראשי ישיבות, אך רבנים שיוכלו לפסוק בכל מקצועות התורה אין לי, רואה אני כי אתה ראוי להיות רב ודיין בישראל. ניבא וידע מה ניבא, כי לימים כיהן רבי שמחה כרבה של העיר צפת".

אהרון בן נייעמה קעטבי ז"ל
 רומיה בת דוד עמרני ע"ה
 רבקה בת שלום גזי ע"ה

זוהרה בת כדיה ע"ה ע"י לוי מחפוד
 סולטאנה מלכה בת זינה ברנע ע"ה
 מכלוף בן יצחק ורחל שמעוני ז"ל

אברהם בן חיים אלנדאף ז"ל
 סלים בן ברוך הכהן ז"ל
 שאול בן מנשה יהודה ז"ל

ר' בנימין בן סלחה ז"ל ♦ סרח בת רחמה ע"ה
 ר' שלמה בן טאוס ז"ל ♦ נאזיה בת תאג'ה ע"ה
 אהרן בן יהיא ז"ל ♦ רחל בת סאלחה ע"ה

והביא הרב מעשה באדם אחד שבא להכות את בנו על אשר אכל בלא נטילת ידים, ותפס את שתי רגליו של הבן ביד אחת, ואחז במקל בידו השנייה, וכאשר הרים את המקל להכות על רגלי הבן, היכה בטעות בחוקה על ידו שלו. הבן שראה זאת אמר לאביו "בדין הוכתה ירך על שאתה מכה רגלי בשביל שלא נטלת ידי, ואתה עצמך אוכל תמיד בלא נטילת ידים. ומן השמים רמוז לך בזה, למה תכה רגליו של זה על אשר לא נטל ידיו, תכה את ירך על אשר לא נטלת אותם. וכי לא ידעת שמעשה אבות יעשו בנים. שאם הייתי רואה אותך שלא תאכל בלא נטילה גם אני לא הייתי אוכל בלא נטילה".

ב. ומסופר על יהודי שביקש מהרבי מוקצק זצ"ל שיברך את בנו שיהיה תלמיד חכם אמיתי. "אני עצמי לא זכיתי ללמוד תורה" סיפר האב, "אולם בכל הנוגע לבני חפצי לראותו עולה ומתעלה במעלות התורה".

אלא שהרבי לא התרשם משאיפותיו הנשגבות של האב... "היודע מה יעלה בגורלו של בןך? ובכן, בןך יהיה בדיוק כמוך! גם הוא ירצה שיהיה לו בן תלמיד חכם... אם רצונך באמת בבן תלמיד חכם עליו להראות לו דוגמא אישית במעשיך ולהמחיש לו למעשה עד כמה מחשיב אתה את התורה הקדושה!". וגם אם אינו זוכה ללמוד כל היום לכל הפחות יקבע עתים לתורה כשפנוי ממלאכתו.

ומעשה באדם שהיה קובע עתים לתורה, ומדי ערב שיהיה חוזר מעבודתו ואוכל ארוחת ערב היה הולך בשעה תשע לשיעור בגמרא. ברם עייפותו היתה כה רבה ומיד בתחילת השיעור היה נרדם עד לסיומו. הרב ששם לב לכך ניגש אליו ואמר לו שאת אותו שיעור מוסר הוא גם בבוקר לפני התפילה, וכיון שבשיעור של הערב הוא עייף וקשה לו להקשיב, אולי עדיף שילך לישון מוקדם ויקום מוקדם וכך יזכה להשתתף בשיעור הבוקר כשהוא מספיק עירני ורענן.

אך אותו אדם מיאן לשמוע בעצת הרב ואמר לו "מדי ערב כאשר אני שב לביתי אשתי מגישה לי ארוחת ערב ומרוב עייפותי אני נרדם ובקושי מצליח להיות עירני בזמן הארוחה. אבל לקראת השעה תשע אני אזור כוח ולמרות הכל אני עושה מאמץ עילאי והולך להשתתף בשיעור. וילדי רואים את כל המחזה, רואים את העייפות והשים באפיסת הכוחות שבי, ומביטים באבא שלהם האזור כוחות גוף ונפש ועושה מאמצים עילאיים ללכת לשיעור. וכאשר אני יוצא מפתח ביתי שומע אני ברקע את ילדי הקטן זועק "אבא הולך ללמוד תורה", המחזה הקבוע הזה והרגעים האלה נחרטים במוחם של ילדיי לנצח ומחזירים לליבותיהם מהי עמלה של תורה. ואת כל זה אפסיד אם אלך לישון מוקדם ואשתתף בשיעור הבוקר, כי אז אף שילדי ישמעו שהלכתי לשיעור דף היומי אך לא ירגישו בכך ולא יראו זאת במו עיניהם, והדבר לא יהיה חרוט על לוח ליבם..."

ב. הרב שלמה חיים קנריק מליקווד סיפר פעם על בחור שלמד בישיבה נודעת. הוא היה עליו מבריק ומתמיד עצום שניצל כל רגע מזמנו ללימוד תורה, אולם מנהג משונה היה לו להתלבש שלא כביאה לכן ישיבה אלא בבגדי נהג משאית. "זה לא בשבילי", הוא טען, "מדוע צריך להתמקד בדברים החיצוניים הללו? העיקר שאני לומד תורה ומתמיד בה הרבה יותר מבחורים אחרים שלבושים כבן ישיבה". וכך למרבה הצער הוא המשיך להסתובב כשהוא לבוש כמו נהג משאית, כשכל השכנועים של רבני הישיבה שניסו להשפיע עליו לשנות את לבושו עלו בתוהו.

כעבור שנים רבות, כשגם הוא וגם הבחור עברו ממזמן את שנות לימודם באותה ישיבה, פגש ר' חיים שלמה קנריק את חברו. "נו, מה מעשיך כיום?" שאל. "אני נהג משאית" היתה התשובה. "זה מה שקורה", אמר לו הרב קנריק, "אם תתלבש כמו נהג משאית, בסוף תהיה נהג משאית".

אני מבקש את סליחתו של מי מבין הקוראים הנכבדים שעובד כנהג משאית, אך מה לעשות, בן תורה עם כזה כשרון וכוח התמדה, שיכול היה לצאת תלמיד חכם גדול ולהאיר את העולם בתורתו ויצא ממנו נהג משאית זהו פספוס אדיר והפסד גדול לעם ישראל.

ומה אנו למדנו מכך? שצורת הלבוש לא רק מסמלת את מה שאתה, אלא מעצבת את דמותך ומשפיעה על הליכותך הרבה יותר ממה שנדמה לך! ולכן הלבוש איננו ענין שטחי וחיצוני כמו מי שרוצה לצעיר זאת כך בעצת היצר, אלא הוא ענין חשוב וכביר עד מאד. וזו הסיבה שביהדות בכלל, ובעולם התורה בפרט, שמים דגש רב על נושא מלבושי האדם.

תמונה אחת של אבא שווה יותר מאלף מילים

"וחשב אפודתו אשר עליו כמעשהו ממנו יהיה" (כח, ח)

בספר עוד יוסף חי פירש רבינו יוסף חיים זיע"א, שהנה הבנים נקראים "בגדים" של אביהם [כמו שמצינו אצל יהושע כהן גדול (זכריה ג, ג) "ויהושע היה לבוש בגדים צואים", ופירש"י שבניו היו נשאו נשים נכריות], וזאת כי כשם שהאדם מתכבד בבגדיו [כר' יוחנן שהיה קורה למאניה מכבודותיה (שבת קיג, א)] כך מתכבד הוא בבניו, כשהולכים בדרך התורה והמצוות ומצויינים בדרך ארץ ומידות טובות וכל רואיהם יכירו כי זרע ברך ה' הם.

וכמו כן האפוד שהוא בגד חשוב רומז לבניו של האדם. וזהו "וחשב אפודתו אשר עליו", דהיינו בניו שצרכיהם מוטלים עליו. אך הדגיש הכתוב "וחשב אפודתו אשר עליו כמעשהו ממנו יהיה", כי אף שמעשי הבנים מביאים כבוד ונחת לאב, האמת היא שהכל תלוי בו, ויראתו ומעשיו הם השורש להצלחת בניו בתורה ויראת שמים, ו"כמעשהו ממנו יהיה", שכפי מעשיו ודרכיו הן לטוב והן לרע כך יהיו היוצאים ממנו.

זמני התפילות הלימוד והשיעורים בבית הכנסת "דרכי תורה" רח' ח"י"ש 12:

ימות החול

תפילות:

שחרית (קרבנות) - מנין א' 7:00. מנין ב' 8:10.
מנחה - מנין א' 12:40. מנין ב' 14:30. מנין ג' 25 דק' לפני השקיעה.
ערבית - מנין א' 17:30. מנין ב' 21:30.

לימוד ושיעורי תורה:

כולל "דרכי תורה" בראשות הרה"ג אמנון לימואי - 9:00-17:30.
כולל "שערים המצויינים" בראשות הרה"ג ראובן גולן - 9:00-17:30.
כולל בעלי בתים "תפארת אבות" - 10:00-13:00.
ישיבת המתמידים "נער ישראל" - 19:00-20:30.
כולל ערב "אחוות תורה" לעמלים לפרנסתם - 20:00-21:45.
כולל ערב בראשות הרב ניר לוי - 22:00-23:30.
יום ב' - חוג טעמי המקרא ופיוטים לילדים - 18:30-19:15.
יום ו' - לימוד הלכה עם הרה"ג אביחי יששכר - 10:00-12:00.

שבת קודש פרשת תצוה

מנחה ערב שבת - 17:00.
קבלת שבת, שה"ש, דרשה וערבית.
שחרית מנין נץ - 5:30 (קרבנות). קידוש ושיעור לאחר התפילה.
שחרית מנין ב' 8:15 (קרבנות).
תהלים לבנות - 13:30 [בבית המדרש העליון].
תהלים לבנים - 14:10 [בבית המדרש העליון].
מנחה גדולה - 13:30.
14:10-16:00 - שיעור גמרא והלכה ופרשת השבוע עם רב ביהכ"ס.
מנחה מנין ב' - 16:00.
16:00 - סעודה שלישית.
17:45 - דרשה.
ערבית מוצ"ש 18:05.
"אבות ובנים" המרכזי - 19:30-20:30.

נמשכת ב"דרכי תורה" סידרת הרב דן טיומקין בנושא נוער מתמודד. השיעורים מתקיימים מדי יום ג' בשעה 20:00. עקב הביקוש הרב הוקצה מקום למשתתפים נוספים. הורים המעוניינים להצטרף יפנו בטל' 054-9845763 או 054-2637798. ניתן לשלם בנדרים פלוס ע"י כניסה לקישור nedar.im/700088 ובחירה בקטגוריית "סדרת הרב דן טיומקין" ותשלום באשראי.

קורא יקר, היה שותף במפעלי תורה וחסד שע"י מוסדות "דרכי תורה"

מספר אפשרויות להשתתפות: ע"י כניסה לקישור nedar.im/700088 או בנדרים פלוס טל' 03-7630585 שלווחה 2650. וכן בטל' 054-2637798 או 08-9452903. בנק פאג"י ח-ן מס' 014680 סניף 174, בנק הדואר ח-ן מס' 8795528.

ישיבת המתמידים "נער ישראל"
ב"דרכי תורה" מדי ערב 20:30-19:00.
מצטיין השבוע - רועי נגר נ"י
ת"ת הרא"ם כיתה ז'

ניתן להאזין לשיעורי הרב ראובן גולן
באתר קול הלשון, או חייגו
03-6171001, והקישו: 1-1-4-8-1-1

מרים בת שמעון סולימן ע"ה ע"י עובדיה
בן ציון בן דוד לוי אבשלום ז"ל ע"י גב' לוי
מיררה מזל טוב בת יוכבד אביגיל ע"ה ע"י ענעני